

СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ АРХІТЕКТУРИ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ В ТЕОРЕТИЧНІЙ І ПРАКТИЧНІЙ ПЛОЩИНАХ СУЧАСНОЇ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ

©2019 ЖИТАР М. О.

УДК 338.763
JEL: D04; A11

Житар М. О. Сутність фінансової архітектури та її значення в теоретичній і практичній площинах сучасної фінансової науки

Метою статті є визначення сутності фінансової архітектури та її значення в теоретичній і практичній площині сучасної фінансової науки. На підставі аналізу підходів до визначення сутності поняття «фінансова архітектура» запропоновано його авторське тлумачення: фінансова архітектура національної економіки представляє собою: з одного боку, – інституційну матрицю національної фінансової системи із чітко вибудованою конструкцією упорядкованих складових компонентів, функціональних взаємозв'язків між ними, питомої ваги та пропорцій організаційних, фінансово-економічних та інституціональних відносин у загальній ємності національної економіки з урахуванням впливу змін зовнішнього середовища; з іншого – сукупність інститутів, норм, правил, законів, домовленостей тощо (соціальних, політичних, формальних і неформальних), за допомогою яких формуються взаємовідносини суб'єктів фінансово-економічної діяльності, що забезпечують ефективне функціонування та стійкість фінансової системи в динаміці розвитку.

Ключові слова: фінансова архітектура, національна економіка, фінансова наука, інститути, фінансова система.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-7-8-13>

Бібл.: 21.

Житар Максим Олегович – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул, заступник директора Навчально-наукового інституту фінансів, банківської справи Університету державної фіскальної служби України (вул. Університетська, 31, корп. В, Ірпінь, 08201, Україна)

E-mail: zhytarmaksym@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3614-0788>

УДК 338.763
JEL: D04; A11

UDC 338.763
JEL: D04; A11

Житарь М. О. Сущность финансовой архитектуры и ее значение в теоретической и практической плоскостях современной финансовой науки

Целью статьи является определение сущности финансовой архитектуры и ее значения в теоретической и практической плоскостях современной финансовой науки. На основании анализа подходов к определению сущности понятия «финансовая архитектура» предложено авторское толкование: финансовая архитектура национальной экономики представляет собой: с одной стороны, – институциональную матрицу национальной финансовой системы с четко выстроенной конструкцией упорядоченных составляющих компонентов, функциональных взаимосвязей между ними, удельного веса и пропорций организационных, финансово-экономических и институциональных отношений в общей емкости национальной экономики с учетом влияния измененной внешней среды; с другой – совокупность институтов, норм, правил, законов, договоренностей и т. п. (социальных, политических, формальных и неформальных), с помощью которых формируются взаимоотношения субъектов финансово-экономической деятельности, обеспечивающих эффективное функционирование и устойчивость финансовой системы в динамике развития.

Ключевые слова: финансовая архитектура, национальная экономика, финансовая наука, институты, финансовая система.

Библ.: 21.

Житарь Максим Олегович – кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов имени Л. Л. Тарангул, заместитель директора Учебно-научного института финансов, банковского дела Университета государственной фискальной службы Украины (ул. Университетская, 31, корп. В, Ирпень, 08201, Украина)

E-mail: zhytarmaksym@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3614-0788>

Zhytar M. O. The Essence of Financial Architectures and Its Significance in the Theoretical and Practical Planes of Modern Financial Science

The article is aimed at defining the essence of financial architectures and its significance in the theoretical and practical planes of modern financial science. Based on an analysis of approaches to defining the essence of the concept of «financial architecture» the author's own interpretation is proposed: the financial architecture of the national economy is: on the one hand, the institutional matrix of the national financial system with a well-built construction of the ordered components, functional relationships between them, specific weight and proportions of organizational, financial-economic and institutional relationships in the overall volume of the national economy, taking into account the impact of changes in the external environment; on the other hand, a totality of institutions, norms, rules, laws, agreements, etc. (social, political, formal and informal), through which the relationships between the subjects of financial and economic activity are formed, ensuring the efficient functioning and sustainability of the financial system in the dynamics of development.

Keywords: financial architecture, national economy, financial science, institutions, financial system.

Bibl.: 21.

Zhytar Maksym O. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Finance named after L. L. Tarangul, Deputy Director of the Educational and Research Institute of Finance, Banking of the University of State Fiscal Service of Ukraine (Bldg B, 31 Universytetska Str., Irpin, 08201, Ukraine)

E-mail: zhytarmaksym@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3614-0788>

Глобалізація економічної діяльності якісно та кількісно змінює інституційне середовище світової економіки в цілому й окремих національних економік зокрема, трансформує відповідні

взаємозв'язки та взаємозалежності між елементами світової фінансової системи, висуває питання дослідження її розвитку в пріоритетні напрями економічної науки й обумовлює необхідність зміни ракурсу

досліджень. Розвиток теорії та методології сучасної світової фінансової думки спирається на нову парадигмальну конструкцію, в основу якої покладено вивчення взаємозв'язків і взаємозалежностей, що виникають в процесі функціонування фінансової системи через дослідження її інституціональної матриці – фінансової архітектури.

Сутність фінансової архітектури в сучасній економічній теорії досліджували багато зарубіжних учених, серед яких можна виділити: М. Барклі, Р. Брейлі, С. Бріггема, Р. Вишню, Г. Демсеца, Т. Долгоп'ятову, Р. Ентова, І. Івашківську, Р. Капелюшнікова, М. Кокореву, Б. Коласа, Р. Ла Порта, Ф. Лопеса де Силанеса, С. Маерса, К. Сміга, А. Степанову, Д. Фінерті, Дж. Ван Хорна, А. Шляйфера та інших. Серед вітчизняних науковців, які досліджували дану проблематику, можна відзначити праці: Н. Бичкової, М. Білик, І. Бланка, А. Гриценко, І. Зятковського, О. Лактіонової, В. Мельника, А. Наконечної, С. Онишко, А. Поддєрьогіна, О. Сосновської, О. Терещенка, В. Федосова, Л. Федулової, С. Юрія та інших.

Метою статті є визначення сутності фінансової архітектури та її значення в теоретичній і практичній площинах сучасної фінансової науки.

Побудова та ефективне функціонування фінансової архітектури дозволяє забезпечувати збалансованість господарської системи, протидіяти негативним тенденціям в економіці, активно сприяти її модернізації та розвитку міждержавних грошово-кредитних відносин. Особливе значення реформування фінансової архітектури має в посткризовий період, що відрізняється нестабільністю макроекономічної кон'юнктури. Розробка методології дослідження фінансової архітектури в сучасних умовах передбачає розкриття сутності цього економічного явища, чинників його еволюції, взаємодії з іншими економічними процесами, а також визначення тенденцій розвитку.

Дослідження сутності категорії «фінансова архітектура», перш за все, вимагає необхідності визначення етимології терміна «архітектура», а також розуміння його особливостей у теоретичній та прикладній площинах фінансово-економічної сфери.

«Архітектура» може здаватися досить претензійним словом для опису спеціального комплексу заходів та структурних компонентів, що складають сучасну конфігурацію національної (або міжнародної) фінансової системи. Навіть реформована фінансова система, безумовно, не матиме чіткості структури та дизайну, які є ознаками вибудованої архітектури.

Традиційне змістовне значення «архітектури» (від лат. *architektura*, від гр. *architekton*) – мистецтво проектування, зведення й оформлення будівель, споруд, їх характер і стиль; побудова, композиція будь-чого [1–3].

У словнику української мови термін «архітектура» – мистецтво проектування, спорудження та художнього оздоблення будов, будівельне мистецтво, характер і стиль будови [4]. Як бачимо з наведеного визначення, базовими властивостями дефініції «архітектура» є спосіб, характер і стиль певної будови.

У найзагальнішому вигляді «архітектура» – це, з одного боку, вираз закономірностей будови, властивих системі, загальний план або концепція, що використовується для її створення, а, з іншого боку, – абстрактний опис системи, її структури, компонентів та їх взаємозв'язків [5].

Також під архітектурою в найбільш загальному сенсі розуміють систему елементів та закономірних взаємозв'язків між ними, яка організує просторове середовище, характеризується холистичністю, виступає засобом прояву закономірностей та формує функціональну якість предметного середовища, яке залежить від конфігурації її елементів [6; 7].

На нашу думку, сам термін «архітектура», з одного боку, представляє собою дещо стаціонарне й нерухоме; серед своїх найголовніших властивостей та ознак має такі, як упорядкованість, статичність, чіткість організації, розподіл за рівнями. З іншого боку – це інтегрована система, що складається з окремих елементів, яким притаманні спільні обумовлені взаємозв'язки та супідрядність, тобто, в такому разі, ми можемо стверджувати про наявність як стійких компонентів системи, так і проблемних ділянок у структурі сукупності складових елементів. Фактично будь-яка «архітектура», в загальному розумінні цього поняття, й особливо фінансова архітектура, може бути системно проаналізована та математично змодельована. Отримані таким чином результати функціонування системи можуть бути використані для розробки концепції стратегічного планування та прогнозування. Тобто, використовуючи методологію системного аналізу, можна стверджувати, що зміни параметрів входу (зміни в зовнішньому середовищі), будуть, своєю чергою, змінювати параметри виходу та, як наслідок, ефективність функціонування системи. При цьому необхідним виявляється: постійний моніторинг ефективності функціонування системи, оскільки досягнення системою параметрів із граничними значеннями може відбуватися лише на короткострокових часових інтервалах; а також ідентифікація та виключення проблемних елементів і компонент системи, із заміною їх новими з метою підтримки системи у стані рівноваги.

Слід відмітити, що системний підхід до дослідження сутності «архітектури» передбачає універсалізацію категорії «система» як сукупності елементів, що знаходяться у взаємодії. У загальному значенні система – це сукупність взаємопов'язаних елементів, якій притаманна емерджентність, тобто унеможливлення зведення властивостей системи до суми властивос-

тей її складових. В економічному аспекті переважно йдеться про формування такої системи, у складі якої кожен елемент функціонує ефективніше, ніж поза нею, тобто, крім загальної властивості емерджентності, як правило, присутня й властивість синергії.

Аналіз наукових поглядів [8–11] дає можливість виокремити три основні складові економічної системи:

1) *інститути* – норми, правила, закони, домовленості тощо – соціальні, політичні, формальні й неформальні, які допомагають сформувати взаємовідносини суб'єктів економічної діяльності;

2) *організації* – підприємства, організації, установи тощо, які несуть тягар організації функціонування системи;

3) *економічний механізм* – дає змогу формувати процеси виробництва, розподілу, перерозподілу тощо.

Близьким до окресленого за своєю сутністю є підхід до визначення структури економічної системи, наведений П. М. Леоненком і О. І. Черепніною [8]. Г. Н. Климко зазначає, що структуру економічної системи формують система економічних відносин (може бути віднесено до узагальненої складової «інститути»), економічна система продуктивних сил («організації»), механізм господарювання («економічний механізм») [9]. Б. В. Кульчицький, синтезуючи визначення, надані багатьма провідними українськими вченими, такими як В. Д. Базилевич, Б. Д. Гавришин, А. С. Гальчинський, П. С. Єщенко, С. В. Мочерний, В. К. Черняк та ін., тлумачить економічну систему як сукупність механізмів та інституцій, що забезпечують організацію виробництва й розподілу створених у суспільстві матеріальних і духовних благ [10]. Це визначення охоплюється двома узагальненими складовими – «інститути» та «економічний механізм». На зміну впливу внутрішніх і зовнішніх щодо системи чинників вказує Дж. Стігліц [11], зазначаючи, що ефективна економічна система – це та система, що піддається коригуванню як ринковими, так і адміністративними засобами.

Тобто, вищезазначене орієнтує на результат, який ми маємо отримати при системному аналізі певної сукупності елементів та їх конфігурації в процесі побудови чи дослідження розвитку вже вибудованої архітектури.

Розгляд архітектури як міждисциплінарного концепту, на наш погляд, свідчить про такі її ознаки [6]:

- ✦ є конструкцією, що організує просторове середовище, визначає порядок у розташуванні;
- ✦ характеризується системністю та холистичністю, коли стійкі зв'язки між сукупністю елементів визначають його цілісність, неможливість зведення характеристик, притаманних всій системі, до характеристик її окремих елементів;

- ✦ як абстрактне виступає способом виразу закономірностей, притаманних системі, описом системи через структуру її елементів;
- ✦ формує функціональну якість предметного середовища, яка залежить від конфігурації елементів – їх взаємного розташування, співвідношення між собою, що є основою для виокремлення сукупності типів або видів архітектури.

Окрім того, існують специфічні категорії синонімічного ряду, що також використовуються у фінансовій літературі для позначення цілісності та мають деякі спільні риси з поняттям фінансової архітектури. Так, поняття «архітектоніка» (від грец. *architektonike* – мистецтво побудови) є похідним від терміна «архітектура», і за визначенням «архітектоніка виявляє себе перш за все через чітко виражений поділ та співвідношення частин цілого (або будови) як зовнішніх, так і конструктивних для вираження закономірностей будови, властивих конструктивній системі споруди» [12]. Тобто сутністю архітектоніки в її первісному значенні є співвідношення зовнішніх і внутрішніх (конструктивних) частин, що можливо шляхом визначення цілісності об'єкта та складових частин, що утворюють його. Щодо відмінностей у поняттях «архітектура» і «архітектоніка», то вона полягає у визначенні ролі ієрархії під час розкриття зв'язку між елементами, що їх формують. Поняття «архітектура» передбачає певну ієрархічність у сполученні між елементами, які утворюють її. Тоді як архітектоніка передбачає розгляд розташування елементів та різноманітних зв'язків між ними, одним з яких є ієрархія, а тому вважається ширшим за значенням. Пізніше термін був запозичений до використання в економічних дослідженнях, проте загалом поняття «фінансова архітектоніка» є досить новим і недостатньо розкритим у вітчизняній науковій думці.

Присутнє також й поняття «фінансовий дизайн», що було введено С. Майерсом і пізніше обґрунтовано І. Івашковською. Воно співвідноситься з поняттям фінансової архітектури як більш вузьке, проте акцент, що ставиться на цілісності та адаптивності системи до динамічних змін, безумовно, характерний і для фінансової архітектури [13].

На основі аналізу розглянутої сукупності підходів учених-економістів можна дійти висновку, що в широкому розумінні фінансова архітектура являє собою синтез понять архітектури у класичному розумінні та фінансових відносин.

Вперше термін «фінансова архітектура» був озвучений у виступі президента США Б. Клінтона у вересні 1998 р., де він назвав фінансову кризу 1997–1998 рр. «найбільшим фінансовим викликом, з яким світ зіткнувся за останні півстоліття» і закликав країни «великої сімки» «адаптувати міжнародну фінансову архітектуру до XXI сторіччя».

Вперше необхідність застосування комплексного підходу в дослідженні фінансових рішень на рівні суб'єктів господарювання була сформульована у 1998 р. С. Майерсом, який запропонував розуміти фінансову архітектуру як фінансовий дизайн бізнесу, що охоплює власність (концентровану чи розпилену), організаційно-правову форму (наприклад, корпоративну порівняно з приватною), стимули, способи фінансування та розподілення ризиків між інвесторами [14; 15].

Незважаючи на активне використання терміна «міжнародна фінансова архітектура», існує кілька методологічних підходів до визначення його економічного змісту. Так, Міжнародний валютний фонд визначає міжнародну фінансову архітектуру як інститути, ринки, правила гри і практику, які уряд, бізнес та індивідуальні учасники здійснюють зазвичай у своїй економічній і фінансовій діяльності.

Р. Джомейн пропонує розглядати міжнародну фінансову архітектуру як «комплекс інституційних організацій, які визначають, хто приймає правила, які, коли і як».

Дж. Сорос у роботі «Нова глобальна фінансова архітектура» пише, що «кажучи про міжнародну фінансову архітектуру, ми в першу чергу маємо на увазі роль міжнародних фінансових інститутів, особливо МВФ».

Науковець В. Шмельов визначає міжнародну фінансову архітектуру через складові блоки, що включають в себе як основні елементи світові гроші й інститути, а також правила, що забезпечують їх емісію та нормальне функціонування.

Н. Вовченко під міжнародною фінансовою архітектурою розуміє інституційну структуру світової фінансової системи, що розглядається в динамічному процесі.

Питання структури національної фінансової системи вперше запропонували розглядати А. Бут і А. Тхакор, які розробили теорію архітектури фінансової системи на основі визначення економічної суті та ролі фінансового ринку (в контексті фондового) та банківських установ, а також природи інформаційної асиметрії, яка визначає економічну поведінку агентів [16].

Відповідно, фінансова система в контексті цього розглядається як сукупність інститутів, що забезпечують рух грошових потоків та фондів грошових коштів з метою задоволення фінансових інтересів економічних суб'єктів на основі забезпечення реалізації інформаційної функції фінансової системи, функцій контролю й моніторингу, управління ризиками, мобілізації заощаджень, зниження витрат обігу (транзакційних витрат).

Проведені дослідження надали змогу умовно систематизувати підходи до визначення терміна «фінансова архітектура економіки»:

- ✦ сукупність інститутів, таких як кодекси поведінки, політика, правила гри й меморандум, економічні механізми, що визначають розуміння функціонування та розвитку світової фінансової системи, світового фінансового ринку (МВФ, Г. Браун, М. Голдштейн, С. Науменкова);
- ✦ комплекс інституційних організацій (установ), за допомогою яких устанавлюються правила та процедури функціонування міжнародного фінансового ринку, а також самі ринки (Р. Джомейн, Е. Сердинов, Дж. Сорос);
- ✦ інституційна матриця світової фінансової системи; колективний механізм управління; світові гроші, інститути, а також правила та практичні заходи, які забезпечують функціонування світової фінансової системи (Е. Аржаной, Н. Вовченко, І. Єфременко, Т. Струк, Г. Счинаси, Е. Трумен, В. Шмельов).

Професор С. Науменкова, яка дотримується першого підходу, визначає фінансову архітектуру як сукупність визнаних міжнародних стандартів і принципів функціонування фінансового сектора, а також способів діагностування його ефективності. Формування фінансової архітектури економіки, на її думку, відбувається у двох напрямках: розробка певних процедур регулювання фінансових ринків і фінансових установ, моніторинг ефективності застосування тих чи інших визнаних міжнародних правил країною [17]. Такий варіант визначення терміна «фінансова архітектура» цілком об'єктивний і корелює з думкою фахівців МВФ, однак не повною мірою враховує роль і участь основних суб'єктів світових фінансів. Другий підхід орієнтований на організації, що визначають «правила гри» суб'єктів фінансової системи. Підхід пов'язаний із характеристикою інституцій як організацій, що визначають функціонування економіки, розробляють та юридично закріплюють правила і норми діяльності. Саме таке визначення фінансової архітектури, на думку Р. Джомейна, відрізняє її від іншого поняття – фінансової системи.

У визначення поняття «фінансова архітектура економіки» вчені та фахівці-практики включають й інші елементи, що, на їхню думку, якнайкраще її характеризують. Так, фахівці МВФ у фінансову архітектуру економіки, крім інститутів, тобто правил гри, включають також ринки і практику, яку уряд, бізнес та індивідуальні учасники застосовують у своїй економічній і фінансовій діяльності.

Як зазначає І. Єфременко, фінансова архітектура економіки – це інституційна матриця фінансової системи, що формується на її національному, регіональному й глобальному рівнях та визначає функціональні взаємозв'язки елементів фінансової системи при відповідному базовому рівні транзакційних витрат, які забезпечують її цілісність. При цьому систе-

мотворчими інститутами такої матриці є міжнародні економічні організації, що забезпечують стабільність фінансової системи загалом і регулювання її розвитку в умовах активізації впливу глобалізації економічної діяльності [18].

Слід погодитися з думкою А. Вожжова щодо тлумачення сутності «фінансової архітектури» в теоретичних дослідженнях як-от: «фінансова архітектура» визначає ключові характеристики економічної системи, форму організації спільної діяльності органів державної влади й елементів фінансової системи, суб'єктів підприємницької діяльності та домашніх господарств, їхню ієрархічну підпорядкованість і взаємозв'язки [19]. Також автор зазначає, що архітектура сама по собі включає не лише «регулятор» фінансових процесів (інститути), а й структури (організації), що визначають вектор і стандарти регулювання. У багатьох визначеннях відсутні елементи ринкової системи, діяльність яких організовується за певною схемою і в сукупності з регламентуючими організаціями та заходами формує нову архітектуру фінансового простору: фінансові установи й агенти (суб'єкти підприємництва й населення), а також ринки, на яких вони функціонують, та їх взаємозв'язки.

Окрім того, поглиблений аналіз низки сучасних теоретичних і прикладних досліджень провідних західних науковців [20; 21] засвідчив, що в сучасних трансформаційних умовах розвитку фінансова архітектура окремої національної економіки розглядається як інтегрована складова глобальної фінансової архітектури, стабільність якої впливає певною мірою на стабільність всієї системи. Особливого значення, при цьому, набувають такі параметри, як: система валютного курсу з кризою валютного та суверенного боргу; структура фінансового та фондового ринків; стійкість банківської системи. Тобто вплив зовнішнього середовища є визначальним у дослідженні сучасної фінансової архітектури національної економіки з урахуванням ступеня фінансової відкритості окремої країни або їх угруповань.

Таким чином, на підставі вищевикладеного аналізу підходів до визначення сутності «фінансової архітектури» та її значення у теоретичній і практичній площинах сучасної фінансової науки, пропонуємо авторський підхід до тлумачення даної дефініції: фінансова архітектура національної економіки представляє собою: з одного боку – інституційну матрицю національної фінансової системи із чітко вибудованою конструкцією упорядкованих складових компонентів, функціональних взаємозв'язків між ними, питомої ваги та пропорцій організаційних, фінансово-економічних та інституціональних відносин у загальній ємності національної економіки з урахуванням впливу змін зовнішнього середовища; з іншого – сукупність інститутів, норм, правил, законів, домовленостей тощо – соціальних, політич-

них, формальних і неформальних, за допомогою яких формуються взаємовідносини суб'єктів фінансово-економічної діяльності, що забезпечують ефективне функціонування та стійкість фінансової системи в динаміці розвитку.

Вважаємо, що таке визначення дозволяє не обмежувати сферу дослідження фінансової архітектури економіки конкретними аспектами фінансової системи, а надає можливості глибинного розуміння взаємозв'язків і взаємозалежностей між всіма її структурними компонентами та виражає відношення щодо їх внутрішньої будови, порядку та конфігурації розташування з урахуванням зв'язків із зовнішнім середовищем.

ВИСНОВКИ

Запропоноване нами визначення фінансової архітектури має на меті звернути увагу на її іманентну особливість, а саме: її слід розуміти як аналогію не спроектованої конструкції, а мережевої структури із комплексом ендогенних і екзогенних зв'язків. На користь цього можна навести низку специфічних рис останньої: послідовний збір, аналіз і обробка складовими елементами фінансової архітектури економічної інформації, встановлення правил, стандартів, загальноприйнятих алгоритмів дій у рамках типових фінансово-економічних ситуацій. Частково можна стверджувати, що вироблені стандарти, норми й правила фінансової архітектури вона використовує у своєму перспективному функціонуванні й розвитку. Таку властивість можна визначити як здатність системи (архітектури) до самоорганізації. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Булько А. Н. Современный словарь иностранных слов. М.: Мартин, 2004. 848 с.
2. International Financial Architecture: A progress report information note by World Bank Staff. July 12, 2005. URL: <http://www.worldbank.org/ifa>
3. Progress in Strengthening the Architecture of the International Financial System. July, 2000. URL: <https://www.imf.org/external/np/exr/facts/arcguide.htm>
4. Словник української мови в 11 томах. Київ: Наукова думка, 1970–1980. Том 1. 1970. 799 с.
5. Григорьев Л. Ю., Кудрявцев Д. В., Горелик С. Л. Корпоративная архитектура и ее составляющие // Инновационная экономика и организационный менеджмент. URL: http://bigc.ru/theory/innovations/corp_arch.php
6. Наконечна А. С. Адаптація фінансової архітектури суб'єктів господарювання в умовах циклічного розвитку економіки: дис. ... канд. екон. наук. Вінниця, 2018. 252 с.
7. Житар М. О. Теоретичні засади фінансової архітектури економіки України. Науковий Вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». 2018. № 1. С. 331–334.
8. Леоненко П. М., Черепніна О. І. Сучасні економічні системи: навч. посіб. Київ: Знання, 2006. 429 с.
9. Основи економічної теорії: політекономічний сегмент / відп. ред. Г. Н. Климко: підручник. 4-е вид., перероб. і допов. Київ: Знання-Прес, 2002. 740 с.

10. **Кульчицький Б. В.** Сучасні економічні системи: навч. посіб. Львів : Афіша, 2004. 279 с.
11. **Мочерний С. В.** Економічна система // Економічна енциклопедія : у 3 т. Київ : Академія, 2000. Т. 1. С. 444.
12. Институциональная архитектура и динамика экономических преобразований / под ред. А. А. Гриценко. Харьков : Форт, 2008. 928 с.
13. **Ивашковская И. В., Степанова А. Н., Кокорева М. С.** Финансовая архитектура компаний. Сравнительные исследования на развитых и развивающихся рынках : монография. М. : ИНФРА-М., 2013. 238 с.
14. **Myers S.** Financial Architecture. *European Financial Management*. 1999. Vol. 5. P. 133–141.
15. **Sosnovska O., Zhytar M.** Financial architecture as the base of the financial safety of the enterprise. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol. 4. No. 4. P. 334–340.
16. **Boot A., Thakor A.** Financial System Architecture. *Review of Financial Studies*. 1997. Vol. 10. P. 693–793.
17. **Науменкова С. В., Міщенко С. В.** Розвиток фінансового сектору України в умовах формування нової фінансової архітектури : монографія. Київ, 2009. 384 с.
18. **Мельник В. М., Бичкова Н. В.** Фінансова архітектура національних корпорацій та її вплив на ефективність фінансової діяльності : монографія. Тернопіль : Астон, 2012. 244 с.
19. **Вожжов А. П., Гринько О. Л.** Теоретичні аспекти формування архітектури фінансового стимулювання економічного зростання. *Фінанси України*. 2012. № 10. С. 20–33.
20. **Bichengreen B.** Financial Crises and What to Do About Them. Oxford University Press, 2002. 206 p.
21. **Buckley P. J., Ghauri P. N.** Globalisation, economic geography and the strategy of multinational enterprises. *Journal of International Business Studies*. 2004. Vol. 35. Issue 2. P. 81–98.
- REFERENCES**
- Bichengreen, B. *Financial Crises and What to Do About Them*. Oxford University Press, 2002.
- Boot, A., and Thakor, A. "Financial System Architecture". *Review of Financial Studies*, vol. 10 (1997): 693-793.
- Buckley, P. J., and Ghauri, P. N. "Globalisation, economic geography and the strategy of multinational enterprises". *Journal of International Business Studies*, vol. 35, no. 2 (2004): 81-98.
- Bulyko, A. N. *Sovremennyy slovar inostrannykh slov* [Modern dictionary of foreign words]. Moscow: Martin, 2004.
- Grigorev, L. Yu., Kudryavtsev, D. V., and Gorelik, S. L. "Korporativnaya arkhitektura i yee sostavlyayushchiye" [Corporate architecture and its components]. *Innovatsionnaya ekonomika i organizatsionny menedzhment*. http://bigc.ru/theory/innovations/corp_arch.php
- "International Financial Architecture: A progress report information note by World Bank Staff". July 12, 2005. <http://www.worldbank.org/ifa>
- Institutsionalnaya arkhitektonika i dinamika ekonomicheskikh preobrazovaniy* [Institutional architectonics and the dynamics of economic transformation]. Kharkiv: Fort, 2008.
- Ivashkovskaya, I. V., Stepanova, A. N., and Kokoreva, M. S. *Finansovaya arkhitektura kompaniy. Sravnitelnyye issledovaniya na razvitykh i razvivayushchikhsya rynkakh* [The financial architecture of companies. Comparative research in developed and emerging markets]. Moscow: INFRA-M., 2013.
- Kulchytskyi, B. V. *Suchasni ekonomichni systemy* [Modern economic systems]. Lviv: Afisha, 2004.
- Leonenko, P. M., and Cherepnina, O. I. *Suchasni ekonomichni systemy* [Modern economic systems]. Kyiv: Znannia, 2006.
- Melnyk, V. M., and Bychkova, N. V. *Finansova arkhitektura natsionalnykh korporatsii ta yii vplyv na efektyvnist finansovoi diialnosti* [Financial architecture of national corporations and their impact on financial performance]. Ternopil: Aston, 2012.
- Mochernyi, S. V. "Ekonomichna sistema" [Economic system]. In *Ekonomichna entsyklopediia*, vol. 1. Kyiv: Akademiia, 2000.
- Myers, S. "Financial Architecture". *European Financial Management*, vol. 5 (1999): 133-141.
- Nakonechna, A. S. "Adaptatsiia finansovoi arkhitektury subiektiv hospodariuvannia v umovakh tsyklichnoho rozvytku ekonomiky" [Adaptation of financial architecture of economic entities in the context of cyclical economic development]: *dys. ... kand. ekon. nauk*, 2018.
- Naumenkova, S. V., and Mishchenko, S. V. *Rozvytok finansovoho sektoru Ukrainy v umovakh formuvannia novoi finansovoi arkhitektury* [Development of financial sector of Ukraine in the conditions of formation of new financial architecture]. Kyiv, 2009.
- Osnovy ekonomichnoi teorii: politekonomichnyi sehment* [Fundamentals of economic theory: the political economy segment]. Kyiv: Znannia-Pres, 2002.
- "Progress in Strengthening the Architecture of the International Financial System". July, 2000. <https://www.imf.org/external/np/exr/facts/arcguide.htm>
- Slovyk ukrainskoi movy v 11 tomakh* [Dictionary of Ukrainian in 11 volumes], vol. 1. Kyiv: Naukova dumka, 1970.
- Sosnovska, O., and Zhytar, M. "Financial architecture as the base of the financial safety of the enterprise". *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 4, no. 4 (2018): 334-340.
- Vozhzhov, A. P., and Hrynko, O. L. "Teoretychni aspekty formuvannia arkhitektury finansovoho stymuliuвання ekonomichnoho zrostannia" [Theoretical aspects of the formation of the architecture of financial stimulation of economic growth]. *Finansy Ukrainy*, no. 10 (2012): 20-33.
- Zhytar, M. O. "Teoretychni zasady finansovoi arkhitektury ekonomiky Ukrainy" [Theoretical foundations of financial architecture of Ukrainian economy]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriia «Ekonomika»*, no. 1 (2018): 331-334.